

УДК 343.775:349.6:630

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2023-3-5>**Ковейно Юлія Володимирівна**

аспірант

Донецького державного університету внутрішніх справ

ORCID: 0000-0002-0575-4691

ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОРУШЕННЯ ЛІСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА (АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

У статті акцентовано увагу на адміністративно-правових аспектах встановлення факту порушення лісового законодавства. Наголошується, що сучасний стан дотримання лісового законодавства характеризується наявністю значної кількості правопорушень. Однією з обов'язкових умов притягнення до відповідальності за такі дії є встановлення факту порушення лісового законодавства, що опосередковано впливає на вибір відповідальності за такі правопорушення.

Досліджено різні аспекти встановлення факту порушення лісового законодавства. Запропоновано визначення такого поняття з урахуванням таких дефініцій встановлення, як факти та юридичні факти, правопорушення та адміністративне правопорушення, правопорушення лісового законодавства, а також з урахуванням суб'єктів встановлення фактів порушення цього законодавства відповідно до їх повноважень, визначених законом. Розглянуто етапи встановлення факту порушення лісового законодавства та виокремлено три такі етапи, серед яких: виявлення факту порушення лісового законодавства; перевірка факту порушення лісового законодавства; документальне оформлення факту вчиненого правопорушення. Проаналізовано відносини з виявлення фактів порушення лісового законодавства, конкретизовано форми виявлення та суб'єктів цих відносин. Уточнено форми виявлення та коло суб'єктів, що можуть бути задіяні на такому етапі. Розглянуто перевірку виявлених фактів як другий етап. Встановлено форми перевірок виявлених фактів порушень та суб'єктів таких відносин щодо кожної форми. Уточнено форми перевірок виявлених фактів порушення лісового законодавства. Звертається увага на особливості проведення перевірок, виявлених спеціальними органами, які уповноважені здійснювати охорону та нагляд (контроль) за дотриманням лісового законодавства.

Досліджено питання щодо документального оформлення як третього етапу встановлення факту порушення лісового законодавства. Конкретизовано форми та суб'єкти цього етапу.

Ключові слова: факт, юридичний факт, правопорушення, порушення лісового законодавства, встановлення факту правопорушення.

Koveino Yu. V. ESTABLISHMENT OF THE FACT OF VIOLATION OF FOREST LEGISLATION (ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECT)

The article focuses on the administrative and legal aspects of establishing the fact of violation of forest legislation. It is emphasized that the current state of compliance with forest legislation is characterized by the presence of a significant number of offenses. One of the mandatory conditions for prosecution for such actions is the establishment of the fact of violation of forest legislation, which indirectly affects the choice of responsibility for such offenses.

Various aspects of establishing the fact of violation of forest legislation have been studied. The definition of this concept is proposed taking into account the following definitions of establishment, facts and legal facts, offense and administrative offense, offense of forest legislation, as well as taking into account the subjects of establishing the facts of violation of this legislation in accordance with their powers defined by law. The stages of establishing the fact of violation of forest legislation were considered and three such stages were distinguished, among which: detection of the fact of violation of forest legislation; verification of the fact of violation of forest legislation; documentation of the fact of the offense committed. The relations for the detection of violations of forest legislation were analyzed, the forms of detection and the subjects of these relations were specified. The forms of detection and the circle of subjects that can be involved at this stage have been clarified. The verification of the discovered facts was considered as the second stage. Forms for checks of discovered facts of violations and subjects of such relations have been established

for each form. The forms of inspections of discovered facts of violations of forest legislation have been clarified. Attention is drawn to the peculiarities of conducting inspections revealed by special bodies authorized to carry out protection and supervision (control) of compliance with forest legislation.

The issue of documentation as the third stage of establishing the fact of violation of forest legislation has been investigated. The forms and subjects of this stage are specified.

Key words: fact, legal fact, offense, violation of forest legislation, establishing the fact of offense.

Постановка проблеми. Сучасний стан дотримання лісового законодавства характеризується наявністю значної кількості правопорушень. Однією з обов'язкових умов притягнення до відповідальності за такі дії є встановлення факту правопорушення лісового законодавства, що опосередковано впливає на вибір відповідальності за такі правопорушення.

На законодавчому рівні питання встановлення факту правопорушення лісового законодавства урегульовано Кодексом України про адміністративні правопорушення [1; 2]; Інструкцією з оформлення органами Державного комітету лісового господарства України матеріалів про адміністративні правопорушення [3]; Положенням про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» [4]; Положенням про Державну екологічну інспекцію [5]; Положенням про державну лісову охорону, лісову охорону інших постійних лісокористувачів та власників лісів [6]; Порядком взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля [7] і іншими. Однак окремі питання встановлення факту правопорушення лісового законодавства недостатньо конкретизовано на законодавчому рівні та потребують уточнення, серед яких етапи встановлення факту правопорушення лісового законодавства та форми, характерні для кожного з таких етапів.

Практика встановлення факту правопорушення лісового законодавства чітко простежується у відповідних рішеннях суду, а її аналіз вказує на наявність певних проблем, що впливають на притягнення до відповідальності. Серед таких проблем є невизначеність чіткого кола суб'єктів виявлення факту право-

порушення лісового законодавства та етапів таких відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі до цього питання звертались такі вчені, як В.Б. Авер'янов, В.І. Андрейцев, А.П. Гетьман, Т.О. Коломоець, В.К. Колпаков, М.В. Краснова, Л.В. Мендик та інші, проте питання встановлення факту правопорушення лісового законодавства розглядалися в загальних рисах. Відносно всіх природних ресурсів виявлення факту адміністративного правопорушення було предметом дослідження Ю.О. Легези, що частково стосується правопорушень лісового законодавства [8]. Найбільш повно дослідження встановлення факту правопорушення лісового законодавства проведено Н.В. Марфіною в дисертаційному дослідженні «Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства» 2007 року [9]. Проте питання визначення такого поняття та його етапів не були предметом розгляду. Подальшого дослідження та уточнення потребує визначення поняття встановлення факту правопорушення лісового законодавства та його етапів.

Вищенаведене вказує на актуальність заявленої теми дослідження, особливо з урахуванням погіршення стану лісу, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення за останні півтора року через їх забруднення вибухонебезпечними предметами, зумовлене воєнними діями на території України.

Метою цього дослідження є уточнення положень щодо встановлення факту правопорушення лісового законодавства, зокрема, визначення поняття встановлення факту правопорушення лісового законодавства, суб'єктів виявлення таких фактів, етапів встановлення фактів правопорушення лісового законодавства та форм щодо кожного етапу.

Виклад основного матеріалу. При встановленні факту правопорушення лісового

законодавства йдеться, насамперед, про встановлення фактичної підстави юридичної відповідальності та її процесуальне оформлення. Фактичною підставою притягнення до відповідальності є вчинення правопорушення, яке передбачено діючим законодавством. Для притягнення до відповідальності за вказані правопорушення важливим є наявність підстав юридичної відповідальності, а саме вчиненого правопорушення, що є визначальним для такого процесу, початком розвитку якого є встановлення факту правопорушення.

Спершу доцільно зосередити увагу на визначенні поняття факту взагалі. За визначенням тлумачного словника української мови, факт – це дійсна, невігадана подія, дійсне явище; те, що сталося, відбулося насправді. Аналогічні визначення наведені у словнику української мови, новому тлумачному словнику української мови та словнику іншомовних слів поняття факту як реальності, дійсності, безсумнівності, того, що об'єктивно існує та вважається незаперечним [10; 11; 12, с. 667]. Враховуючи поняття факту у словниках української мови та словниках іншомовних слів, для досягнення мети дослідження, за основу можна взяти наступне визначення факту як дійсної, реальної події або явища, що об'єктивно існують, вважаються безсумнівними та незаперечними.

Для того щоб ті чи інші соціальні факти набули правової природи, тобто стали юридичними, необхідно дотриматися певних вимог, які у сукупності і характеризуватимуть останні як підстави для здійснення учасниками правовідносин своїх суб'єктивних прав та юридичних обов'язків [13]. Поняття факту досліджується в юридичній літературі. Юридичні факти розуміють як обставини, з якими норми права пов'язують настання певних правових наслідків: установа, зміну, припинення та інші трансформації правовідносин. При цьому встановлені та зафіксовані належним чином факти набувають правовстановлюючого, правозмінюючого та правоприпиняючого значення. Так, факти багатоманітної дійсності стають юридичними за умови, що вони породжують певні правові відносини або приводять їх у рух. У реаль-

ному побуті юридичні факти надзвичайно різноманітні. Їх аналізу (соціальних подій, правомірних і протиправних явищ і діянь, договорів, актів, часових значень тощо) присвячена велика кількість наукової літератури та судових рішень [1]. Серед багатьох видів фактів важливе місце займають факти порушення відповідного законодавства у тому числі адміністративного. Правопорушенням в адміністративному законодавстві є протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність (ст. 9 КУпАП) [1]. З урахуванням наведеного та раніше зроблених досліджень, правопорушення лісового законодавства – це протиправне, винне, суспільно-небезпечне або суспільно шкідливе діяння, яке вчинено відповідними суб'єктами, що посягають на відносини щодо використання, охорони та захисту лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення та завдають чи створюють загрозу спричинення шкоди екологічній цінності лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення, за які передбачено юридичну відповідальність винної у цьому особи [14, с. 112]. Таким чином, взявши за основу вищезазначене визначення факту та правопорушень, можна дійти висновку, що факт правопорушення лісового законодавства – це дія або бездіяльність, які мають ознаки правопорушення, посягають на відносини щодо використання, охорони та захисту лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення та завдають чи створюють загрозу спричинення шкоди екологічній цінності лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення, за які передбачено юридичну відповідальність винної у цьому особи.

Для притягнення до відповідальності важливе значення має встановлення факту правопорушення лісового законодавства. Відповідно до Публічного електронного словника української мови та Академічного тлумачного словника української мови термін «встановлення» – це: визначення, розпізнавання

за певними ознаками; відкривати або стверджувати що-небудь довівши або обґрунтувавши; створюючи, утверджувати, узаконювати що-небудь; уводити в дію, визначати що-небудь якимись заходами [15; 16]. Найбільш прийнятним із наведеного для подальшого дослідження може бути взято за основу поняття встановлення як: фіксація події або дії шляхом їх визначення певними заходами, доведення та обґрунтування. Отже, встановлення факту правопорушення лісового законодавства – це фіксація дійсних, реальних дій чи бездіяльності, які є об'єктивно існуючими та незаперечними, що мають ознаки правопорушення.

Встановлення факту відбувається за участю певних суб'єктів. Серед таких суб'єктів є: Державна екологічна інспекція; Державна лісова охорона; Лісова охорона; Національна поліція. Відповідні повноваження названих органів передбачені діючим законодавством. Одним із суб'єктів встановлення факту правопорушення лісового законодавства є Державна екологічна інспекція та її територіальні органи, які наділені повноваженнями щодо проведення перевірок у рамках реалізації державної політики зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів та здійснення у межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, зокрема, щодо раціонального використання, охорони, захисту та відтворення природних ресурсів та навколишнього середовища взагалі [5]. Так, прикладом встановлення факту правопорушення природоохоронного законодавства, а саме видачу дозвільних документів – лісорубних квитків для проведення лісгосподарських заходів без наявності ліміту та дозволу, на спеціальне використання природних ресурсів в межах території та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення відбулося державним інспектором з охорони навколишнього природного середовища, як посадової особи Державної екологічної інспекції у ході про-

ведення планової перевірки ДП «Чортківське лісове господарство» (Вирок Чортківського районного суду Тернопільської області від 15 грудня 2022 року) [17].

Наступним суб'єктом, до обов'язків якого належить встановлення факту правопорушення лісового законодавства наділено Державну лісову охорону, до компетенції якої відноситься здійснення державного контролю за додержанням лісового законодавства, забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, захист від шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок антропогенного та іншого шкідливого впливу, запобігання злочинам і адміністративним правопорушенням у сфері лісового та мисливського господарства. Державна лісова охорона, яка має статус правоохоронного органу, діє у складі посадових осіб, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів. Відповідно, лісова охорона інших постійних лісокористувачів та власників лісів діє у складі підприємств, установ, організацій, які не належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів та у постійному користуванні або власності яких перебувають ліси. Перелік посадових осіб державної лісової охорони, лісової охорони інших постійних лісокористувачів та власників лісів визначено Додатком до Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших постійних лісокористувачів та власників лісів [6]. Так, прикладом встановлення факту здійснення незаконної порубки дерев на землях лісгосподарського призначення Поляницького лісництва державного підприємства «Болахівське лісове господарство» без передбаченого законом дозволу лісорубного квитка на місці вчинення незаконної порубки дерев у лісі відбулося майстром лісу Поляницького лісництва державного підприємства «Болахівське лісове господарство», який є посадовою особою державної лісової охорони (Вирок Болахівського міського суду Івано-Франківської області від 21 січня 2022 року) [18]. Крім того, працівниками державної лісової охорони було встановлено факт незаконної порубки дерев на території природно-заповідного фонду, а саме Ківерцівського національного природ-

ного парку «Цуманська пуца» (Вирок Ківерцівського районного суду Волинської області від 26 грудня 2022 року) [19].

Ще одним суб'єктом встановлення факту правопорушення лісового законодавства є Національна поліція. Так, встановлення факту правопорушення лісового законодавства може бути здійснено працівниками Національної поліції України на підставі ст. 32 Закону України «Про Національну поліцію України», у разі якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення; якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події; якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення [20]. Так, прикладом є встановлення факту незаконної порубки лісу працівниками ВП Синельниківського ВПІ ГУНП в Дніпропетровській області, що відбулося на місці вчинення правопорушення (Вирок Покровського районного суду Дніпропетровської області від 10 листопада 2020 року) [21].

Крім того, в окремих випадках суб'єктами встановлення факту правопорушення лісового законодавства можуть бути: посадові особи інших органів держави, органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій; громадські інспектори з охорони довкілля, громадські лісові інспектори; громадяни.

Таким чином, можна зробити висновок, що встановлення факту порушення лісового законодавства – це фіксація уповноваженими на те органами держави, що підтверджена відповідними діями та доказами у встановленому законом порядку, дійсних, реальних дій чи бездіяльності, які є об'єктивно існуючими та незаперечними, що мають ознаки правопорушення, посягають на відносини щодо використання, охорони та захисту лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення та завдають чи створюють загрозу спричинення шкоди екологічній цінності лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського

призначення, за які передбачено юридичну відповідальність винної у цьому особи.

Встановлення факту правопорушення лісового законодавства є процес який складається з кількох етапів. *Першим етапом встановлення факту* є виявлення факту порушення законодавства. Цей етап є визначальним щодо встановлення такого факту, оскільки від нього залежить наявність подальших етапів. У разі виявлення порушення, за яке відповідно до законодавства відсутня відповідальність, встановлення факту правопорушення не відбувається. Виявлення факту може здійснюватися у таких формах: безпосереднє засвідчення факту правопорушення уповноваженими на те органами держави; повідомлення самого правопорушника про вчинене ним протиправне діяння; заяви (скарги) громадян; повідомлення посадових осіб інших органів держави, органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій; засвідчення громадських інспекторів з охорони довкілля, громадських лісових інспекторів; повідомлення в засобах масової інформації; розміщення будь-ким інформації у соціальних мережах та інших Інтернет ресурсах та інші. Так, наприклад, у разі знаходження громадянами сміттєзвалищ в лісі інтерактивна мапа Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів надає можливість громадянам надіслати звернення з геоприв'язкою та фотографіями щодо виявлених сміттєзвалищ. Надана інформація надходить до відповідних органів місцевого самоврядування або до відповідного лісокористувача. Стан опрацювання звернення та прийняті заходи щодо цього відобразатимуться у персональному кабінеті заявника [22].

Другим етапом встановлення факту правопорушення лісового законодавства є перевірка виявлених фактів. Формами перевірки є: огляд місця вчинення правопорушення спеціально уповноваженими органами; ознайомлення з дозвільними документами органами, що мають відповідні повноваження; службове розслідування, що проводиться спеціально уповноваженим органом; здійснення лабораторних, експертних та інших досліджень, суб'єктами,

що наділені відповідними правами. У разі коли перевірку здійснюють спеціальні органи, перевірка має місце одночасно з фактом виявлення, тобто співпадає з першим етапом. Зокрема, це має місце коли факт правопорушення виявлено посадовими особами Державної екологічної інспекції та державної лісової охорони.

Третім етапом встановлення факту правопорушення лісового законодавства є документальне оформлення виявлених та перевірених фактів, тобто підтвердження факту вчиненого правопорушення, що здійснюється спеціально уповноваженим органом. Формами документального оформлення є: акти перевірок; акти огляду місця вчинення порушення лісового законодавства; акти проведення службового розслідування; висновки щодо відповідних досліджень; повідомлення посадових осіб державної екологічної інспекції та її територіальних органів. Зокрема, у разі виявлення порушень законодавства, які містять ознаки кримінального правопорушення, вказане підлягає невідкладному повідомленню про вчинення кримінального правопорушення, але не пізніше трьох робочих днів з часу оформлення матеріалів заходу нагляду (контролю) уповноваженою службовою особою органу державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, територіальному органу поліції або Служби безпеки України за місцем вчинення кримінального правопорушення та з урахуванням підслідності передбаченої Кримінальним процесуальним кодексом [7].

Отже, етапами встановлення факту правопорушення лісового законодавства є: виявлення факту правопорушення; перевірка виявленого факту правопорушення лісового законодавства; документальне оформлення факту вчиненого правопорушення.

Висновки. Таким чином, дослідження адміністративно-правових аспектів встанов-

лення факту правопорушення лісового законодавства дозволяє зробити такі висновки.

Запропоновано визначення встановлення факту правопорушення лісового законодавства, а саме: це фіксація уповноваженими на те органами держави, що підтверджена відповідними діями та доказами у встановленому законом порядку, дійсних, реальних дій чи бездіяльності, які є об'єктивно існуючими та незаперечними, що мають ознаки правопорушення, які посягають на відносини щодо використання, охорони та захисту лісів, лісових ресурсів та земель лісгосподарського призначення та завдають чи створюють загрозу спричинення шкоди екологічній цінності лісів, лісових ресурсів та земель лісгосподарського призначення, за які передбачено юридичну відповідальність винної у цьому особи.

Уточнено суб'єктів виявлення факту порушення лісового законодавства, серед яких: державна екологічна інспекція; державна лісова та лісова охорона; національна поліція; посадові особи інших органів держави, органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій; громадські інспектори з охорони довкілля, громадські лісові інспектори; громадяни.

Запропоновано етапи встановлення факту правопорушення лісового законодавства, серед яких: перший етап – виявлення факту правопорушення; другий етап – перевірка виявленого факту правопорушення лісового законодавства; третій етап – документальне оформлення факту вчиненого правопорушення. Конкретизовано форми кожного етапу.

Подальші дослідження доцільно присвятити розгляду документального оформлення встановлених фактів з метою їх конкретизації та уніфікації.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#top/>.
3. Інструкція з оформлення органами Державного комітету лісового господарства України матеріалів про адміністративні правопорушення : Наказ Державного комітету лісового господарства України від 31.08.2010 № 262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0863-10#Text>.

4. Положення про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1065. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-2021-%D0%BF#n13>.
5. Положення про Державну екологічну інспекцію : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017 р. № 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text>.
6. Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших постійних лісокористувачів та власників лісів : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF#Text>.
7. Порядок взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля : Наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України 16 червня 2022 року № 94/363/150/226/356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094_905-22#Text.
8. Легеза Ю.О. Адміністративно-правові засади публічного управління у сфері використання природних ресурсів : автореф. ... дис. ... д-ра. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 34 с.
9. Марфіна Н.В. Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства : автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2007. 20 с.
10. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%D4%E0%EA%F2>.
11. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/fakt>.
12. Яременко В.В., Сліпущко О.М. Новий тлумачний словник української мови у чотирьох томах. Том 4. Київ : Видавництво «Аконіт», 2000. 941 с.
13. Головченко В. Яким вимогам має відповідати соціальний факт, аби вважатися юридичним? URL: [https://zib.com.ua/ua/117268-yakim_vimogam_mae_vidpovidati_socialniy_fakt_abi_vvazhatisya.html](https://zib.com.ua/ua/117268-yakim_vimogam_mae_vidpovidati_socialniy_fakt_abi_vvazhatisya_yuridichnim?).
14. Ковейно Ю.В. Підстави відповідальності за порушення лісового законодавства. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. № 4. Том 2. 2020. С. 110–116. DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-4.2-16>.
15. Публічний електронний словник української мови. URL: <http://ukrlit.org/slovyk/%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8>.
16. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/ustanovljuyaty>.
17. Вирок Чортківського районного суду Тернопільської області від 15 грудня 2022 року, справа № 608/235/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107901016>.
18. Вирок Болехівського міського суду Івано-Франківської області від 21 січня 2022 року, справа № 339/236/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102631552>.
19. Вирок Ківерцівського районного суду Волинської області від 26 грудня 2022 року по кримінальній справі № 158/3005/22. (Кримінальні правопорушення проти довкілля; Незаконна порубка лісу.) URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086991>.
20. Про Національну поліцію України : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.
21. Вирок Покровського районного суду Дніпропетровської області від 10.11.2020 року по кримінальній справі № 189/1135/20 (Кримінальні правопорушення проти довкілля; Незаконна порубка лісу.) URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92766874>.
22. В Україні з'явилась інтерактивна мапа сміттєзвалищ. URL: <https://zt.20minut.ua/Podii/v-ukrayini-zyavilas-interaktivna-mapa-smittezvalisch-10827952.html>.

References

1. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 1984 roku № 8073-X. [Code of Ukraine on Administrative Offenses: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
2. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 1984 roku № 8073-X. [Code of Ukraine on Administrative Offenses: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#top/> [in Ukrainian].
3. Instrukttsiia z oformlennia orhanamy Derzhavnoho komitetu lisovoho hospodarstva Ukrainy materialiv pro administratyvni pravoporushennia: Nakaz Derzhavnoho komitetu lisovoho hospodarstva Ukrainy vid 31.08.2010 № 262 [Instructions for the registration of materials on administrative offenses by the bodies of the State Forestry Committee of Ukraine: Order of the State Forestry Committee of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0863-10#Text> [in Ukrainian].

4. Polozhennia pro Yedynu ekolohichnu platformu «EkoSystema»: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 zhovtnia 2021 r. № 1065 [Regulations on the Unified Ecological Platform "EcoSystem": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-2021-%D0%BF#n13> [in Ukrainian].
5. Polozhennia pro Derzhavnu ekolohichnu inspektsiiu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 kvitnia 2017 r. № 275 [Regulations on the State Environmental Inspection: Regulations of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
6. Polozhennia pro derzhavnu lisovu okhoronu, lisovu okhoronu inshykh postiinykh lisokorystuvachiv ta vlasnykiv lisiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 veresnia 2009 r. № 976 [Regulations on state forest protection, forest protection of other permanent forest users and forest owners: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
7. Poriadok vzaiemodii mizh orhanamy prokuratury, Natsionalnoi politsii Ukrainy, Sluzhby bezpeky Ukrainy, upovnovazheny my orhanamy derzhavnoho nahliadu (kontroliu), derzhavnymy spetsializovany my ustanovamy pid chas vyivlennia ta zdiisnennia dosudovoho rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen proty dovkillia: Nakaz Ofisu Heneralnogo prokurora, Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Sluzhby bezpeky Ukrainy, Ministerstva zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy, Ministerstva ahrarynoi polityky ta prodovolstva Ukrainy 16 chervnia 2022 roku № 94/363/150/226/356 [The order of interaction between the prosecutor's office, the National Police of Ukraine, the Security Service of Ukraine, authorized bodies of state supervision (control), state specialized institutions during the detection and pretrial investigation of criminal offenses against the environment: Order of the Office of the Prosecutor General, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the Security Service of Ukraine, the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine, the Ministry of Agricultural Policy and Food of Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094_905-22#Text [in Ukrainian].
8. Leheza, Yu.O. (2018). Administratyvno-pravovi zasady publicnogo upravlinnia u sferi vykorystannia pryrodnykh resursiv [Administrative and legal principles of public management in the field of use of natural resources]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
9. Marfina, N.V. (2007). Administratyvna vidpovidalnist za porushennia lisovoho zakonodavstva [Administrative responsibility for violation of forest legislation]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
10. Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Retrieved from: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%D4%E0%EA%F2> [in Ukrainian].
11. Akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Retrieved from: <http://sum.in.ua/s/fakt> [in Ukrainian].
12. Yaremenko, V.V., & Slipushko, O.M. (2000) Novyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy u chotyrok h tomakh [A new explanatory dictionary of the Ukrainian language in four volumes]. Tom 4. Kyiv. Vydavnytstvo «Akonit». 941 s. [in Ukrainian].
13. Holovchenko, V. Yakym vymoham maie vidpovidaty sotsialnyi fakt, aby vvazhatysia yurydychnym? [What requirements must a social fact meet in order to be considered legal?]. Retrieved from: https://zib.com.ua/ua/117268-yakim_vimogam_mae_vidpovidati_socialniy_fakt_abi_vvazhatysia.html [in Ukrainian].
14. Koveino, Yu.V. (2020). Pidstavy vidpovidalnosti za porushennia lisovoho zakonodavstva [Grounds for responsibility for violation of forest legislation] *Visnyk Zaporizkoho natsionalnogo universytetu. Yurydychni nauky* 4. Tom 2. 2020. S. 110-116. DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-4.2-16> [in Ukrainian].
15. Publichnyi elektronnyi slovnyk ukrainskoi movy [Public electronic dictionary of the Ukrainian language]. Retrieved from: <http://ukrlit.org/slovnyk/%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8> [in Ukrainian].
16. Akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Retrieved from: <http://sum.in.ua/s/ustanovljувaty> [in Ukrainian].
17. Vyrok Chortkivskoho raionnoho sudu Ternopilskoi oblasti vid 15 hrudnia 2022 roku [Verdict of the Chortkiv district court of the Ternopil region sprava № 608/235/21]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107901016> [in Ukrainian].
18. Vyrok Bolekhivskoho miskoho sudu Ivano-Frankivskoi oblasti vid 21 sichnia 2022 roku [Verdict of Bolekhiv city court of Ivano-Frankivsk region, sprava № 339/236/21]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102631552> [in Ukrainian].
19. Vyrok Kivertsivskoho raionnoho sudu Volynskoi oblasti vid 26 hrudnia 2022 roku [Verdict of the Kivertsiv District Court of the Volyn Region] po kryminalnii spravi № 158/3005/22. (Kryminalni pravoporushen-

nia proty dovkillia; Nezakonna porubka lisu)]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086991> [in Ukrainian].

20. Pro Natsionalnu politsiiu Ukrainy [About the National Police of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 roku № 580-VIII.]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text> [in Ukrainian].

21. Vyrok Pokrovskoho raionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti vid 10.11.2020 roku [Verdict of the Pokrovsky District Court of the Dnipropetrovsk Region] po kryminalnii spravi № 189/1135/20 (Kryminalni pravoporushennia proty dovkillia; Nezakonna porubka lisu).]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92766874> [in Ukrainian].

22. V Ukraini z'явилося інтерактивна мапа сміттєзвалищ [An interactive map of landfills has appeared in Ukraine]. Retrieved from: <https://zt.20minut.ua/Podii/v-ukrayini-zyavilas-interaktivna-mapa-smittezvalisch-10827952.html> [in Ukrainian].